

Asia: Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetukseksi biokaasulaitoksille myönnettävästä määräaikaista ravinnekiertotuesta (VN/26720/2023)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa asetukseksi biokaasulaitoksille myönnettävästä määräaikaista ravinnekiertotuesta. Luonnonvarakeskus keskittyy lausunnossaan oman toimialansa asioihin.

2 Lausunto

Asetusehdotus

5§: Tarkoitetaanko, että kaikki mädäte tulee jalostaa kierrätyslannoitevalmisteiksi ja saattaa markkinoille vai riittääkö, että osa mädätteestä jalostetaan? Mikäli jälkimmäistä, onko jalostettavalle osuudelle jotain kriteerejä?

5§: Tukikelpoisten biokaasulaitosten kaasuntuotantokapasiteetin ylärajaksi asetetaan 50 000 tonnia (biokaasua) vuodessa, mikä on toimialalla epätyypillinen yksikkö kapasiteetin kuvaamiselle. Oikean tulkinnan varmistamiseksi olisi hyvä lisätä esim. laskentakaava, kuinka tuotettu biokaasu muunnetaan tonneiksi. Normaaliolosuhteiden tilavuutena, jona kaasuntuottoa yleensä mitataan, kyse on biokaasun sisältämien metaanin ja hiilidioksidin välisestä suhteesta riippuen 37 miljoonaa kuutiometriä (CH₄ 50 %) – 46 miljoonaa kuutiometriä (CH₄ 70 %). Kyse on siis suuresta kaasumäärästä ja siten suuresta biokaasulaitoksesta.

5§: Vesienhoidosta peräisin olevan kasvibiomassan täsmällisempi määrittely olisi suositeltavaa lisätä.

6§: Ilmeisesti maatilasta erillisenä yrityksenä toimiva biokaasulaitos voi hakea tukea, mikäli se jalostaa mädätteestä kierrätyslannoitevalmisteita ja saattaa niitä markkinoille. Tämä ei kuitenkaan aivan yksiselitteisesti muotoilusta selviä. Epäselväksi jää myös, onko maatilan/maatilojen yhteinen biokaasulaitos, joka käyttää omaa lantaansa/osakastilojen lantaa, tukikelpoinen, jos se jalostaa mädätteestä kierrätyslannoitevalmisteita markkinoille. Toivomme yksiselitteisempää pykälän tekstin muotoilua.

7§: Tukitason sanotaan määräytyvän yrityskohtaisesti. Selväksi ei kuitenkaan käy, miten toimitaan, jos yrityksellä on useampi tukikelpoinen laitos. Lasketaanko tällaisessa tapauksessa yrityksen kaikkien laitosten tukikelpoisten syötteiden fosforimäärät yhteen ja tuki määräytyisi yhteissumman perusteella? Miten toimitaan, jos laitoksissa on erilaisia mädätteen jatkoprosessoinnin tekniikoita, jotka tuottavat erilaisia lannoitevalmisteita, joille on erilaiset kertoimet 9§:ssä? Vai tulee ko. yrityksen valita vain yksi laitos, jolle tukea haetaan?

7§: Sekä prosessoitua fosforikiloa että syötteen sisältämän fosforin

kokonaismäärää voisi täsmentää tarkoitetulla yksiköllä, joka lienee kiloa kokonaisfosforia vuodessa tuoremassassa (ei esim. kuiva-aineessa).

8§: Edellytys 1) ei ole täysin yksiselitteinen. Ilmeisesti biokaasulaitos on saanut jo aiemmin ottaa vastaan tukikelpoisia syötteitä, mädättää ja jatkojalostaa mädätettäkin, mutta tukea saa vain tukihaun jälkeen käyttöönotettavalle mädätteen jatkojalostuksen tekniikalle/toiminnalle. Tätä tulisi pykälän muotoilussa selkeyttää.

8§: Jää epäselväksi, tarkoittaako edellytys 2), että mikäli laitos on saanut mädätteen jatkojalostustekniikan rakentamiseen esimerkiksi investointitukea, ravinnekiertotukea ei voi hakea. Investointituen käyttö on hyvin yleistä ja mädätteen jalostuksen edistyneemmät tekniikat arvokkaita. Mikäli investointituki lasketaan tässä mainittuun julkiseen tukeen, voi hakijajoukko ravinnekiertotukeen karsiutua vähäiseksi.

9§: Edellytyksen 2) voi lukea siten, että veloitetaan aina lisäämään mädätteestä jalostettuun kierrätyslannoitevalmistukseen mineraalilannoitteita, kuitenkin enintään 20 % valmisteen painosta. Tekstiä tulee muokata esim. seuraavasti: "2) VOI sisältää mineraalilannoitetta...", jotta käy selväksi, ettei mineraalilannoitteen sekoittaminen ole aina välttämätöntä.

9§: Edellytyksen 3) vähimmäiskuiva-ainepitoisuus 25 % ei kannusta kovin pitkälle vietyyn jalostamiseen eikä tehokkaaseen fosforinerotukseen. Kuiva-ainepitoisuuden 25 % saa aikaan esimerkiksi tavanomaisella ruuvipuristimella, jonka fosforinerotusteho heikkenee kuivajakeen kuiva-ainepitoisuuden noustessa. Tällainen kuivajae ei myöskään merkittävästi paranna kuljetettavuutta. Kun tuen tavoite on lisätä mädätteen jalostamista, kierrätyslannoitevalmisteiden tuotantoa ja ravinteiden kierrätyksen tehostamista, tämä edellytys on tavoitteiden saavuttamiseksi varsin heikko. Edellytyksessä tulisi huomioida myös mädätteestä jalostetuissa lannoitevalmisteissa saavutettu fosforipitoisuus ja osuus tukikelpoisten syötteiden fosforista, joka siirtyy kierrätyslannoitevalmisteisiin. Olennaista olisi kehittää myös keino seurata fosforin käyttöä, jotta kierrätyksen tavoitteet aidosti täyttyvät.

12§: On hyvä, että kertoimissa asetetaan etu korkean kuiva-ainepitoisuuden, ts. fosforin tehokkaan erottamisen ja kuljetettavuuden nostamiselle, kierrätettävissä olevan fosforin ylijäämäalueille sekä heikomman vesistöjen kunnon alueille. Jonkinlaisen riskin alueellisuuden korostaminen voi muodostaa sille, että ko. alueille tuodaan ravinnepitoisia biomassoja lisää prosessoitavaksi, mutta selkeitä velvoitteita kuljettaa fosforia alueilta pois ei kuitenkaan aseteta tässäkään tuessa, kun tuen edellytyksissä ei ole velvoitteita sille, missä kierrätyslannoitevalmisteet käytetään ja miten paljon todellisuudessa fosforia saadaan siirtymään ylijäämäalueilta fosforia tarvitseville alueille tai saman alueen sisällä fosforia tarvitseville lohkoille. Jos, ja toivottavasti kun, tukea voidaan käyttää nykyisellään esitettyä pitempään, sitä voitaisiin myös kehittää varmistamaan fosforin tehokas siirtyminen.

14§: Tuen ehdot ovat tiukat sille, että kyseessä on oltava vähintäänkin uusi jalostustoiminta olemassa olevalla biokaasulaitoksella. Annettu 10 kk aikaikkuna on hyvin tiukka. Investoinnit eivät yleensä tapahdu kovin nopeasti, vaan suunnittelu, luvitus, hankinta, rakentaminen ja käyttöönotto vievät aikaa. Käytännössä tuki lienee siis saatavilla vain olemassa oleville biokaasulaitoksille, joilla on jalostussuunnitelma hyvin pitkällä ja mahdollisuus ottaa tukikelpoisia

syötteitä vastaan.

14§: Todetaan, että toiminnan aloittamiseksi katsotaan tukikelpoisen syötteen vastaanottaminen. Aiemmista pykälistä olemme tulkinneet, että kyse piti olla uudesta jalostustoiminnasta ja kierrätyslannoitevalmisteiden markkinoille saattamisesta. Miten tämä liittyy syötteen vastaanottoon ja eikö kriteerinä tulisi olla vähintäänkin jalostuksen aloittaminen? Sekin voi vaatia vielä testaamista ja säätöä, jotta lopputuote on lopulta toivotunlainen. Lisäksi laitos on voinut jo aiemmin ottaa vastaan tukikelpoisia syötteitä, mutta ottaa tuen myötä uuden jalostustekniikan käyttöönsä. Eikö jo aiemmin näitä syötteitä vastaanottava laitos saakaan tukea vai voiko se saada tukea heti (koska vastaanottamisen edellytys täyttyy), vaikka uusi jalostus- ja/tai markkinointitoiminta ei heti käynnistyisikään. Tätä tulisi selkeyttää kaikissa aiheita koskevissa pykälissä.

Muistio

Tausta: Pääasiallisessa sisällössä mainitaan "ravinnepitoiset vesikasvibiomassat". Olisi hyvä täsmentää, mitä kasvimassoja tällä tarkoitetaan vai tarkoitetaanko ylipäättään vesienhoidollisista syistä poistettuja kasvimassoja riippumatta niiden ravinnepitoisuudesta.

Ympäristövaikutukset: Ravinnekierrotuki keskittyy pääasiassa kierrätyslannoitevalmisteiden saatavuuden lisäämiseen, mutta koska se ei ohjaa niiden käyttökohdetta, vaikutukset fosforin siirtymiseksi ylijäämätiloilta/-alueilta fosforia tarvitseville alueille voivat jäädä toivottua vähäisemmiksi. Valmisteiden fosforipitoisuuden sekä käyttöalueen liittäminen osaksi tuen edellytyksiä olisi välttämätöntä ympäristövaikutusten tehokkaammaksi ohjaamiseksi ja todentamiseksi.

14§: Fosforipitoisuuden määrittäminen vain kerran tukiaikana on kerrottu selväksi, mutta vesienhoidon kasvibiomassojen fosforipitoisuuden määrittämiselle ei ole annettu ohjetta. Se tulisi lisätä. Muistiosta ja ehdotuksesta puuttuu määrittely sille, miten tuetun lannoitevalmisteen kuiva-ainepitoisuuden toteutumista seurataan. Lisäksi toistamme, että mikäli mitään edellytyksiä ei aseteta sille, että tukikelpoisten syötteiden fosforista pääosa saadaan erotettua tuen edellyttämään lannoitevalmisteseen, voidaan teknologioissa panostaa vain kuiva-aineen nostamiseen välittämättä sen fosforipitoisuudesta (esim. ruuvipuristimen käytöstä yllä lausunnon kohdassa 9§).

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus pitää ravinnekierrotukea tärkeänä lisänä ravinteiden kierrätyksen lisäämisen ohjauskeinoin ja tukee sen käyttöönottoa. Tuen toteutuksessa on vielä kehitettävää etenkin siten, että se saataisiin sidottua ehdotusta paremmin fosforin (ei kuiva-aineen) erottamiseen ja fosforin käytön ohjaamiseen sitä tarvitseville alueille. Pitempiaikaisen vaikutuksen luomiseksi ja kierrätysravinteiden markkinoiden kehittämiseksi olisi toivottavaa jatkaa rahoitusta nyt esitetyn määräaikaisuuden jälkeenkin ja kehittää tukea samalla saatujen kokemusten avulla.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 24.10.2023 klo 18:02:35.

Lausunnon valmistelija(t):

Sari Luostarinen

Elina Tampio, Kimmo Rasa, Petri Kapuinen

Liitteet:

Tiedoksi: